

NbM.0006.61.2073

Białystok, 2023 - 04 - 27

RADA MIASTA BIAŁYSTOK

WNIOSEK

O PODJĘCIU UCHWAŁY RADY MIASTA BIAŁYSTOK

Stosownie do postanowień § 23 ust. 1 pkt 2 Regulaminu Rady Miasta Białystok, stanowiącego załącznik Nr 3 do Statutu Miasta Białegostoku ustalonego uchwałą Nr XII/198/19 Rady Miasta Białystok z dnia z dnia 18 czerwca 2019 r. oraz art. 16 ust. 1 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U.2022.840) występujemy z wnioskiem o podjęcie uchwały o powołaniu na terenie Miasta Białegostoku parku kulturowego pn. Park Kulturowy Dojlidy.

Referentem projektu uchwały będzie ..... *Katarzyna Anapiuk* .....

Projekt uchwały wraz z uzasadnieniem w załączeniu do wniosku.

Lp.	Imię i Nazwisko	Podpis
1.	<i>Andrzej Palczak</i>	<i>[Signature]</i>
2.	<i>Maciej Dieruński</i>	<i>[Signature]</i>
3.	<i>Katarzyna Anapiuk</i>	<i>[Signature]</i>
4.	<i>Zbigniew T. Kluczewski</i>	<i>Zb.T. Kluc</i>
5.	<i>Tomasz Kotowski</i>	<i>[Signature]</i>
6.		

7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		

Pod względem formalno-prawnym bez uwag

Opinia radcy prawnego:

RADCA PRAWNY

mgr Sławomir Kozłowski
01-000

2023-04-11

UCHWAŁA NR ...
RADY MIASTA BIAŁEGOSTOKU
z dnia _____ 2023 r.

w sprawie	zamiaru utworzenia parku kulturowego na terenie miasta Białegostoku pod nazwą "Park Kulturowy Dojlidy".
-----------	--

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 ze zmianami) oraz w związku z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zmianami) uchwala się, co następuje:

§ 1

Wyraża się zamiar utworzenia parku kulturowego na terenie miasta Białegostoku pod nazwą: "Park Kulturowy Dojlidy".

§ 2

Integralną część uchwały stanowią:

1. Charakterystyka obszaru Dojlidy - załącznik nr 1;
2. Graficzna prezentacja przebiegu granic planowanego parku kulturowego - załącznik nr 2;
3. Szczegółowa graficzna prezentacja granic planowanego parku kulturowego – załącznik nr 3.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Białegostoku

Łukasz Prokorym

UZASADNIENIE

Dojlidy są wyjątkowym obszarem pod względem kulturowym i przyrodniczym. W załączniku nr 1 stanowiącym integralną część Uchwały pokrótce scharakteryzowano dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Dojlid. Obszary i obiekty chronione, wpisane do rejestru oraz ewidencji zabytków a także chronione jako dobra kultury współczesnej wskazano w załączniku nr 2 do Uchwały. Postulowany obszar Parku Kulturowego zawiera wszystkie te elementy a także tereny położone pomiędzy obszarami chronionymi. Dodatkowo Park Kulturowy miałby objąć dolinę rzeki Białej będącą siedliskiem gatunków chronionych.

Celem powołania Parku Kulturowego Dojlidy jest ochrona krajobrazu kulturowego i przyrodniczego dzielnicy. To obszar ukształtowany przez nałożenie na siebie kilku okresów - Branickich, fabrykantów działających na terenie obecnego Białegostoku w XIX i na początku XX wieku a także powojennego planowania. Każdy z nich następował przy poszanowaniu integralności Dojlid oraz położenia w dolinie rzeki Białej i jej otoczeniu.

Powołanie Parku Kulturowego przyczyni się do zachowania dzielnicy dla dalszych pokoleń białostoczan, utrwalenia jej wartości kulturowych oraz przyrodniczych przy jednoczesnym otwarciu na rozwój i zmiany, bez zakłócania dotychczas wypracowanego charakteru Dojlid.

Charakterystyka obszaru Dojlid

Krótki rys historyczny:

Miejscowość Dojlidy, której nazwa wg. najbardziej prawdopodobnej koncepcji prof. Michała Kondratiuka oznacza z litewskiego „osadę cieśli”, powstała w połowie XV wieku. Pierwszym właścicielem osady był Litwin Jakub Raczko-Tabutowicz (Dojlidy pozostały w Wielkim Księstwie Litewskim aż do końca jego istnienia w r. 1795), a w 1528 roku Dojlidy trafiły pod władztwo wojewody nowogrodzkiego Aleksandra Chodkiewicza, po którym przejął Dojlidy ród Radziwiłłów, a następnie w roku 1698 Stefan Mikołaj Branicki. Ród Branickich zarządzał nad Dojlidami aż do roku 1808. W 1856 roku dobra dojlidzkie przejął Aleksander Kruzenstern, budowniczy neorenesansowego pałacu znanego wielu mieszkańcom pod nazwą Pałac Lubomirskich.

Pierwsza wzmianka o cerkwi dojlidzkiej pochodzi z roku 1571, co oznacza, że istniała przed tą datą. Drugą cerkiew wzniesiono w roku 1727, która dotrwała aż do włączenia Dojlid do granic administracyjnych Białegostoku w roku 1954. Dojlidzka parafia unicka liczyła 14 wsi, a jedną z jej filii była cerkiew w Białymstoku.

W czasach Branickich Dojlidy były jednym z najlepiej prosperujących folwarków z karczmą, młynem (do którego przylegał staw młyński, o którym niżej) oraz trzema ogrodami wraz ze stawami hodowlanymi.

Dzięki działalności posiadaczy ziemskich m.in. Jerzego księcia Lubomirskiego i Zofii hrabiny Rüdiger (która w 1897 roku gościła w dojlidzkim pałacu samego cara Mikołaja II), Dojlidy przeżyły rozkwit gospodarczy, który w dużej mierze ukształtował dzisiejsze Dojlidy.

Zawdzięczamy mu unikalny i jako jedyny do dziś istniejący układ urbanistyczny. Na szczególną uwagę zasługują zabytki, które – w przeciwieństwie do większości historycznej tkanki Białegostoku – nigdy nie uległy wojennym zniszczeniom i trwają do dziś w stanie pierwotnym. Są nimi wspomniany pałac Kruzensterna z otaczającym go parkiem i stawami, budynek administracyjny dojlidzkiego browaru, tereny dzisiejszej szkoły rolniczej, rezydencja Ewalda Hasbacha, wzniesiona w latach 80. XIX wieku wraz otaczającym ją założeniem ogrodowym, Ewalda Hasbacha dawna fabryka włókna, której mury mieszczą dziś prosperujący Zakład Przemysłu Sklejek, osiem fabrykanckich domów stojących wzdłuż ulicy ks. Stanisława Suchowolca wraz z przylegającymi zabudowaniami gospodarczymi.

Obok świetnie zachowanego układu ukształtowanego w czasach XIX-wiecznej prosperity, Dojlidy cechują się osią zabytków sakralnych, wzdłuż której formuje się niespotykana gdzieś indziej aura ekumenizmu: pomiędzy rzymsko-katolickim kościołem parafii Niepokalanego Serca Maryi wraz z miejscem pochówku ks. Stanisława Suchowolca i kaplicą św. Tadeusza Judy, a prawosławną cerkwią pw. św. proroka Eliasza wraz z otaczającym ją cmentarzem i dalej rzymsko-katolickim cmentarzem parafialnym istnieje całkowicie otwarta przestrzeń, która jest bezwzględnie godna ochrony. Na tej samej osi znajdujemy mogiłę z czasów II Wojny Światowej (pomiędzy ogrodzeniem pałacu Hasbacha, a brzegiem stawu młyńskiego) oraz XIX-wieczne drewniane krzyże u zbiegów ulicy Dojlidy Fabryczne z ulicami Dojnowską i Stawową.

Kolejnym elementem zabytkowych Dojlid jest XX-wieczne osiedle domów jednorodzinnych pomiędzy ulicami Niedźwiedzią, Żubrów, Sokolą, Wiewiórczą, Zajęczą i Sępią, które jako dobro kultury współczesnej znajdują się już pod ochroną planistyczną i zawierają w sobie też zabytki ewidencyjne, jak choćby zaprojektowany przez Jarosława Kocia dom przy ul. Zajęczej 29. Z obiektów współczesnych na uwagę zasługują Zespół Szkół Rolniczych oraz hala sportowa szkoły, postmodernistyczna bryła uczelni na skraju parku wzniesiona przez

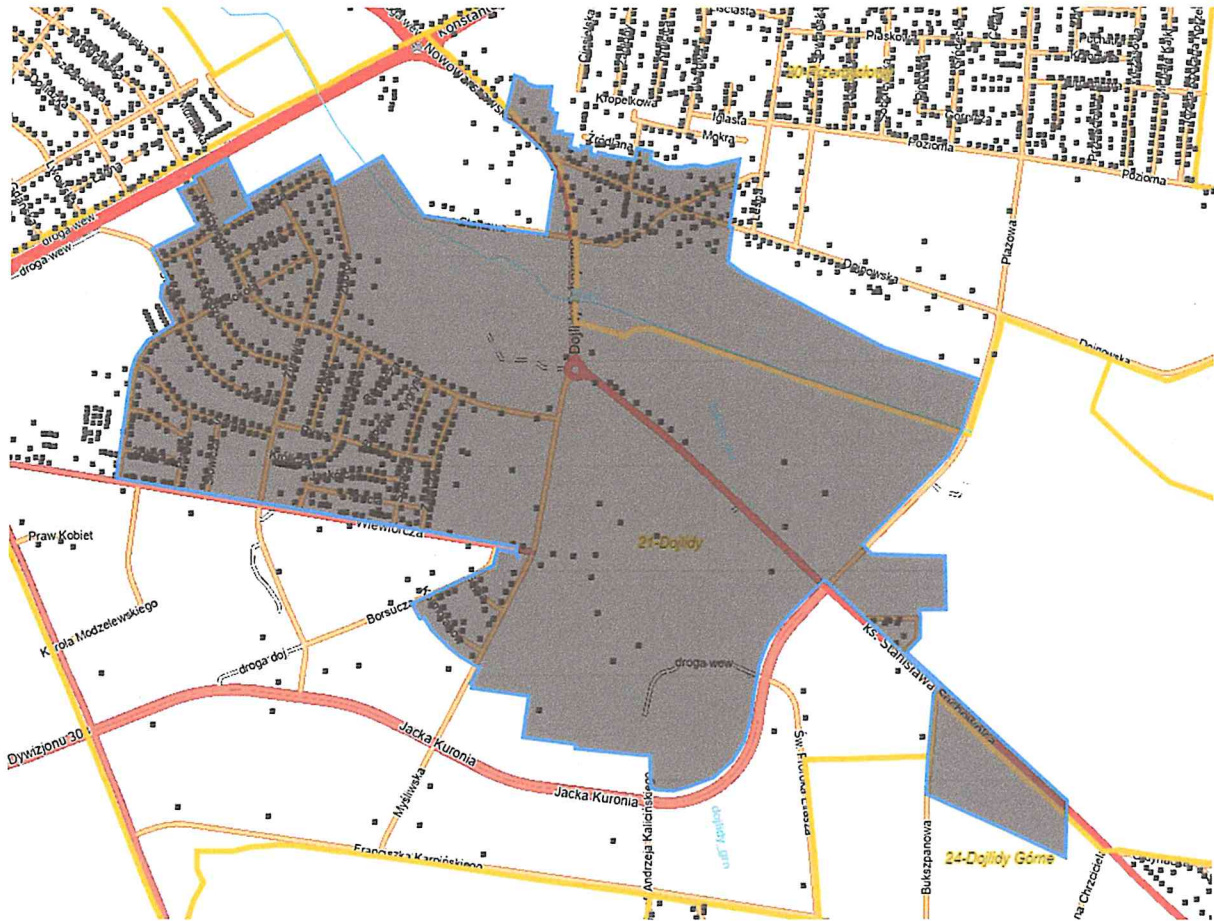
Wyższą Szkołę Administracji Publicznej czy neomodernistyczna, nowa część plebanii parafii Niepokalanego Serca Maryi. Obiektem, który wpisał się w krajobraz Dojlid są także tanki w browarze.

Krótki rys przyrodniczy:

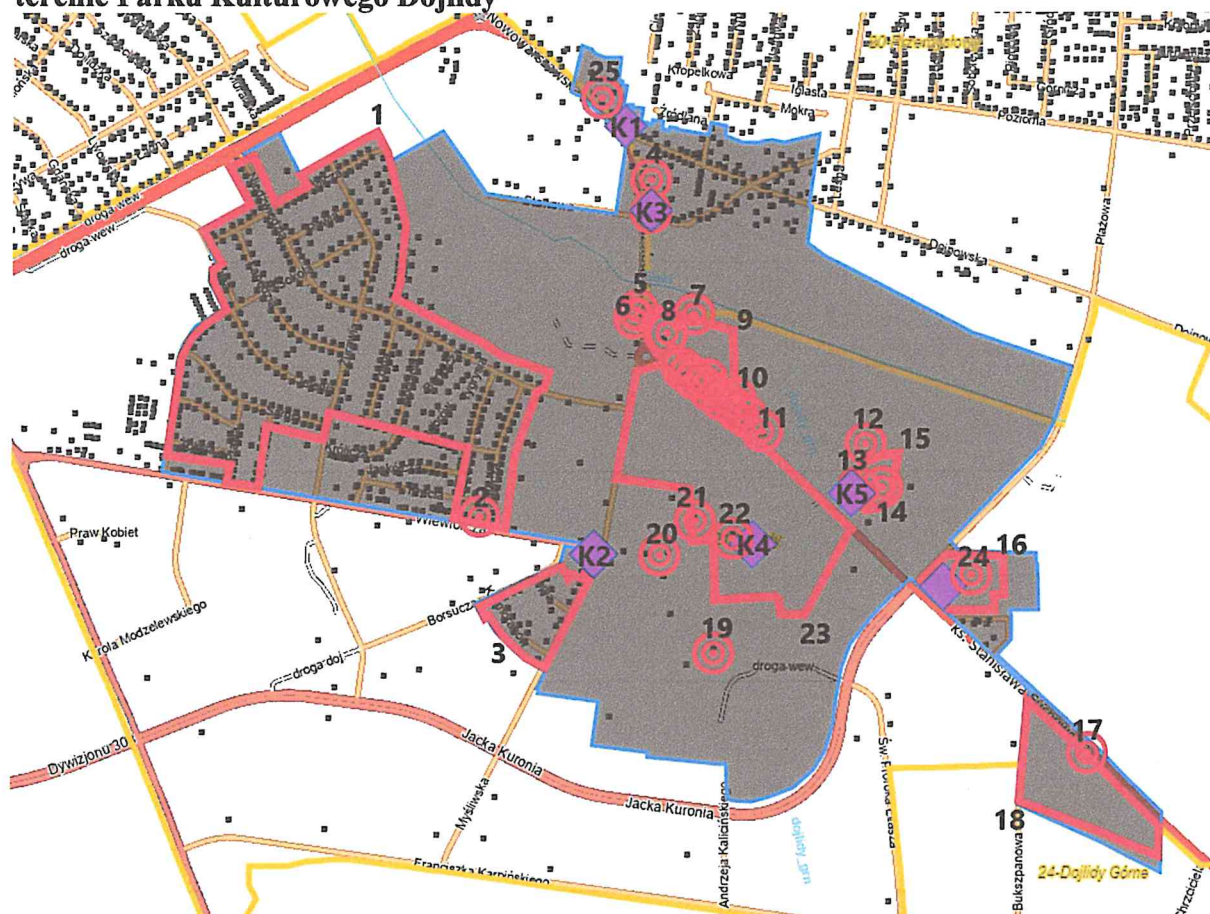
Dojlidy cechują się nie tylko bogactwem zabytków, ale i wyjątkową wartością przyrodniczą. Osiedle przecina rzeka Biała od ulicy Plażowej, równoległe do ulicy ks. S. Suchowolca, przez osuszony obecnie staw młyński (o którym pierwsze wzmianki pochodzą nota bene z XVI wieku, co czyni go kolebką Dojlid i najstarszym zbiornikiem wodnym na terenie Białegostoku), dalej przez mokradła, na części których do niedawna moczono drewno do produkcji sklejek, sięgające od ulicy Niedźwiedziej aż do ulic Nowowarszawskiej i Ciołkowskiego. Jest to pierwszy odcinek rzeki Białej na terenie Białegostoku, z całkowicie niezabudowaną i bogatą w gatunki flory i fauny doliną rzeczną. Pośród tych gatunków znajdują się gatunki ptaków objęte ścisłą ochroną, przykładowo Remiz (*Remiz pendulinus*, kilka par), Wilga (*Oriolus oriolus*), Strumieniówka (*Locustella fluviatilis*), Dziwonia (*Carpodacus erythrinus*), Pokrzywnica (*Prunella modularis*), Rudzik (*Erithacus rubecula*), Strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*), Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), Dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), Dzięciołek (*Dendrocopos minor*), Kos (*Turdus merula*), Drozd śpiewak (*Turdus philomelos*), Kwiczół (*Turdus pilaris*), Sowa puszczyk (*Strix Aluto*) lęgowa, Gajówka (*Sylvia borin*), Cierniówka (*Sylvia communis*), Pokrzewka czarnogardła (*Sylvia ruppeli*), Sikora uboga (*Poecile palustris*), Sikora bogatka (*Parus major*), Sikora modra (*Cyanistes caeruleus*), Zimorodek (*Alcedo atthis*). Nadto, dojlidzka dojlina rz. Białej jest habitatem ssaków, w tym bobra (*Castor fiber*), wydry europejskiej (*Lutra lutra*), sarny (*Capreolus capreolus*), dzika (*Sus scrofa*) oraz płazów, w tym chronionej ropuchy szarej (*Bufo bufo*), kumaka nizinnego (*Bombina bombina*) i rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*).

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr ...
RADY MIASTA Białegostoku
z dnia 2023 r.

Zakres terytorialny Parku Kulturowego Dojlidy

Wykaz i lokalizacja obszarów i obiektów chronionych oraz obiektów czci religijnej na terenie Parku Kulturowego Dojlidy

Wykaz obszarów i obiektów chronionych na terenie postulowanego Parku Kulturowego Dojlidy:

1. Osiedle Dojlidy (rejon ulic Niedźwiedziej, Wilczej, Pawiej, Żurawiej, Sokolej, Łabędziej, Jeleniej, Sarniej, Kuropatwiej, Żółwiej, Ptasiej, Słowiczej, Rysiej, Łosiej, Bobrów, Bartniczej, Tygryskiej, Szpaczej i Zajęcej)
2. Dom przy ul. Zajęcej 29
3. Osiedle Dojlidy (rejon ulic Sępiej, Kormoranów, Borsuczej i Myśliwskiej)
4. Dom przy ul. Dojlidy Fabryczne 15
- 5 i 6. Komin oraz kotłownia fabryki Hasbacha
7. Mogiła z czasów II wojny światowej przy pałacu Hasbacha
8. Pałac Hasbacha
9. Park przy pałacu Hasbacha
- 10 i 11. Domy osady przyfabrycznej przy ul. ks. Stanisława Suchowolca 25, 25a, 25b, 25c, 25d, 25e, 25f, 25g i zabudowania gospodarcze
12. Plebania parafii Niepokalanego Serca Maryi
13. Kaplica p.w. św. Tadeusza Judy
14. Kościół Niepokalanego Serca Maryi
15. Cmentarz przykościelny
16. Cmentarz prawosławny parafii św. Proroka Elisza
17. Witacz przy ul. Zabłudowskiej
18. Cmentarz rzymskokatolicki parafii Niepokalanego Serca Maryi
19. Budynek administracyjny browaru Dojlidy
20. Dom przy ul. ks. Stanisława Suchowolca 26E
21. Stróżówka

22. Pałac Lubomirskich
23. Park Lubomirskich
24. Cerkiew p.w. św. Proroka Eliasza
25. Dom mieszkalny przy ulicy Dojlidy Fabryczne 3

Wykaz krzyży i obiektów czci

- K1 Krzyż na rogu ulic Dojlidy Fabryczne i Dojnowskiej
- K2 Krzyż na rogu ulic Wiewiórczej i Myśliwskiej
- K3 Krzyż na rogu ulic Dojlidy Fabryczne i Stawowej
- K4 Krzyż - nagrobek w parku Lubomirskich
- K5 Grób księdza Stanisława Suchowolca

Wykaz obiektów historycznych

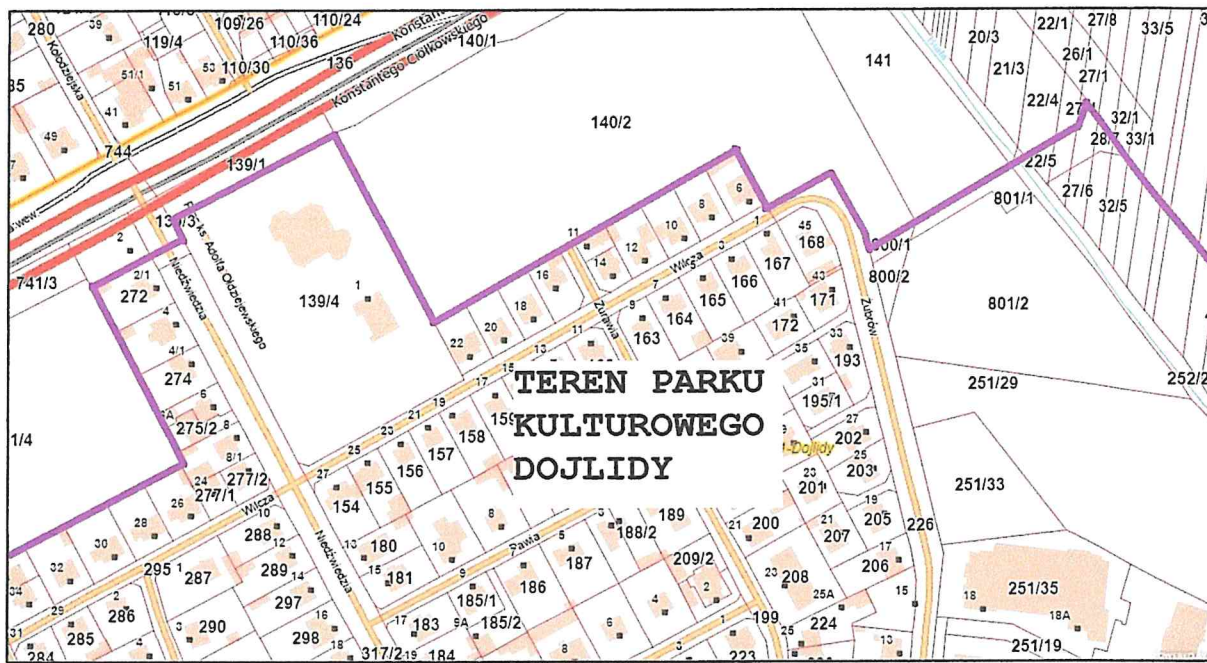
- Zabudowa ulicy Stawowej
- Zabudowa ulicy Dojnowskiej
- Zabudowa ul. Dojlidy Fabryczne
- Stacja transformatorów przy ul. Dojlidy Fabryczne
- Hala fabryczna w zespole Sklejek
- Dawna bocznic kolejowa
- Czworaki przy ul. Dojlidy Fabryczne (w sąsiedztwie browaru)
- Staw Młyński
- Staw na terenie Sklejek
- Staw przy Browarze Dojlidy

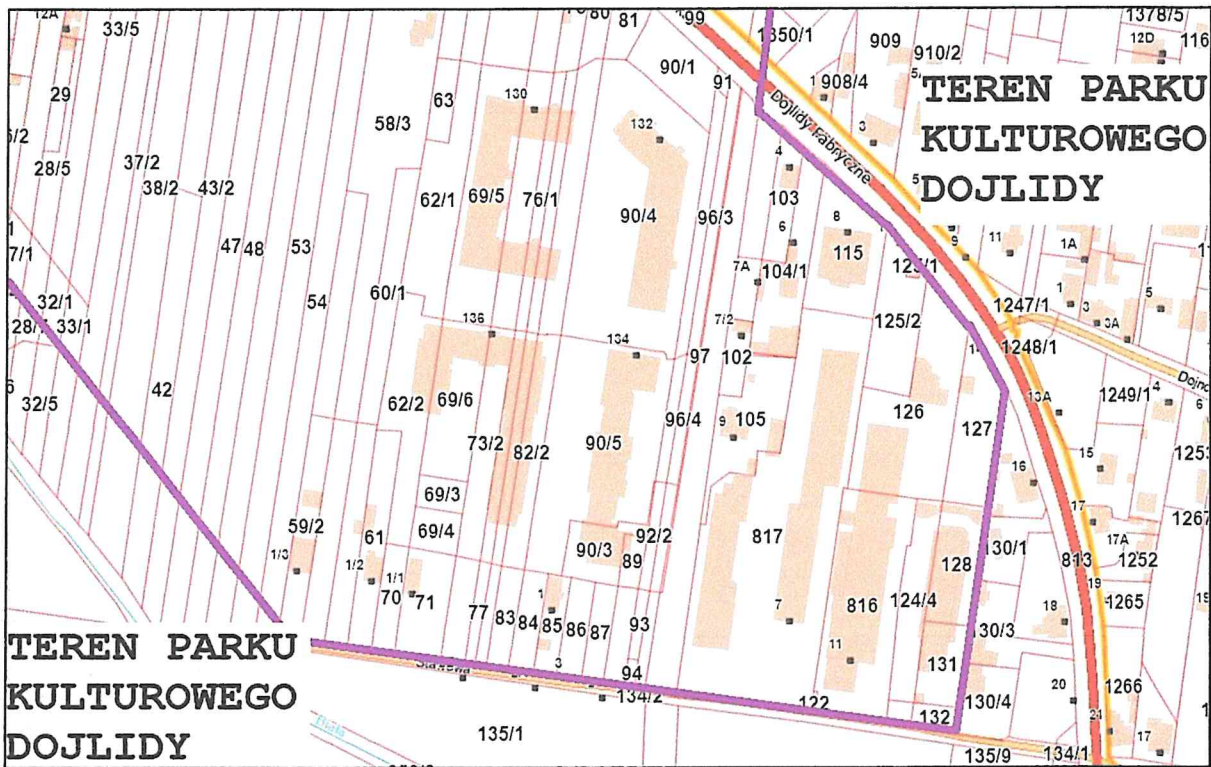
Obiekty współczesne zasługujące na ochronę

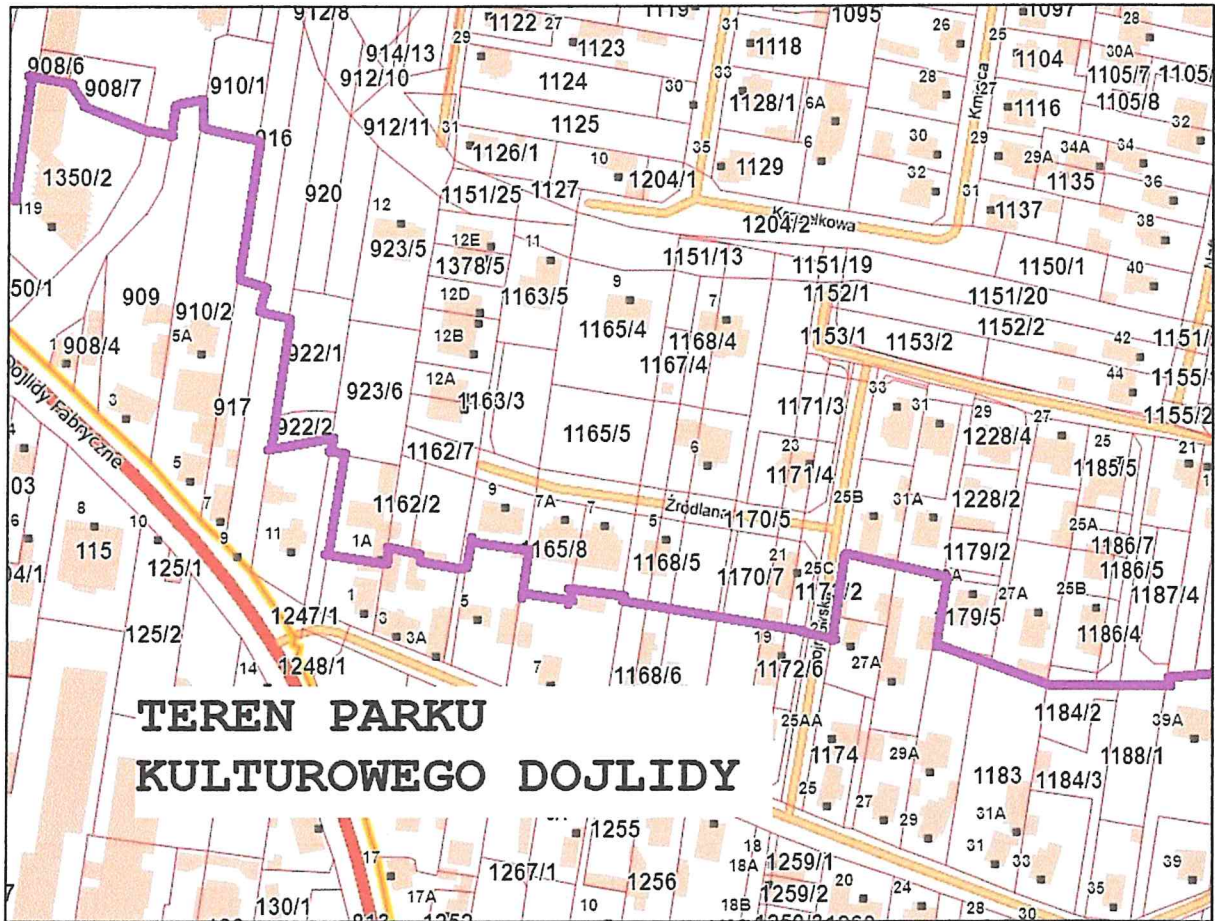
- Zespół Szkół Rolniczych ul. ks. Stanisława Suchowolca 26
- Hala sportowa Zespołu Szkół Rolniczych
- Gmach Wyższej Szkoły Administracji Publicznej
- Nowa część plebanii parafii Niepokalanego Serca Maryi
- Tanki w browarze Dojlidy
- Kościół Chrystusa Króla ul. Konstantego Ciołkowskiego 4
- Centrum Handlowo-Usługowe "Dojlidy" ul. Nowowarszawska 119

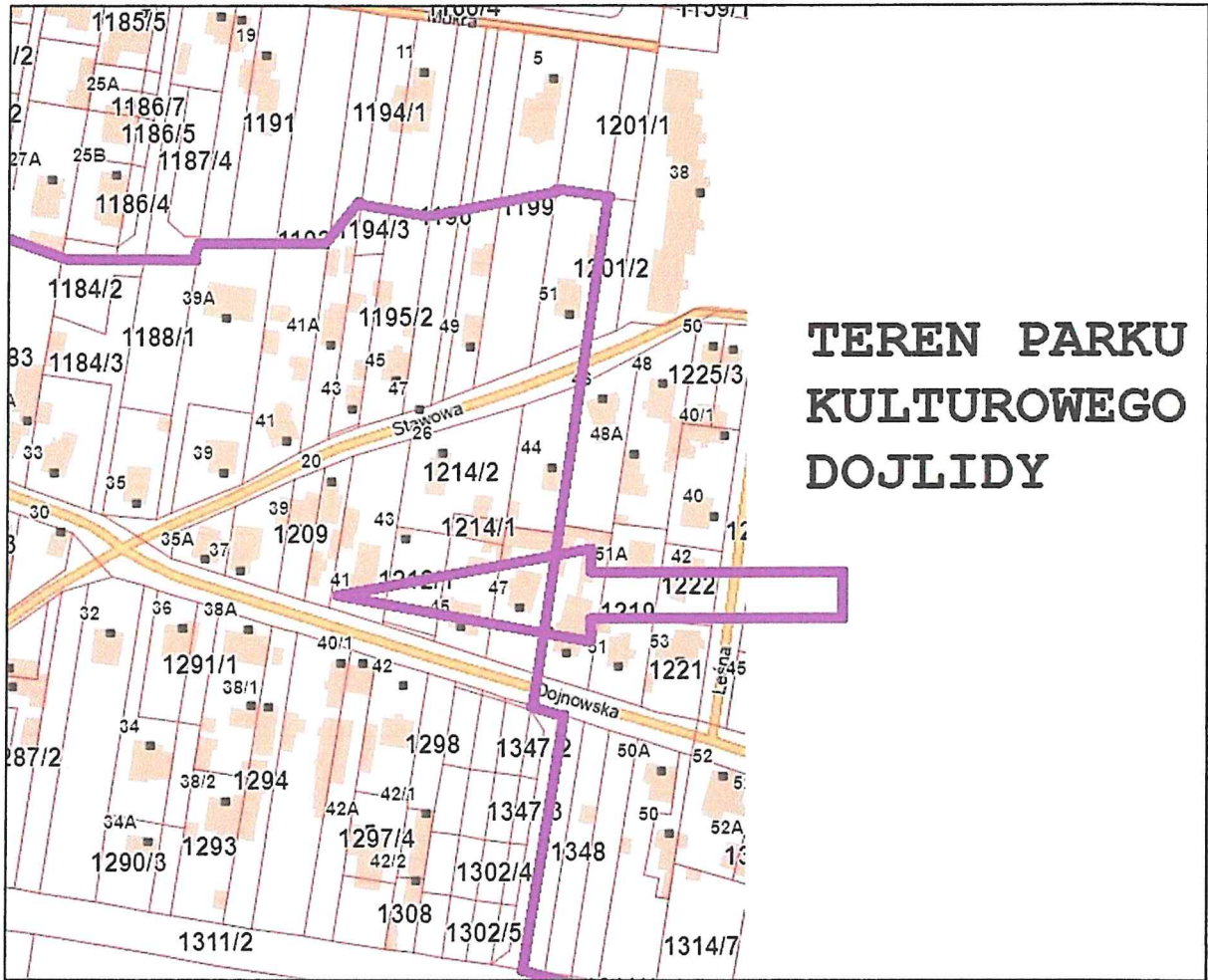
Załącznik Nr 3 do uchwały Nr ...
RADY MIASTA Białegostoku
z dnia 2023 r.

Granice Parku Kulturowego Dojlidy

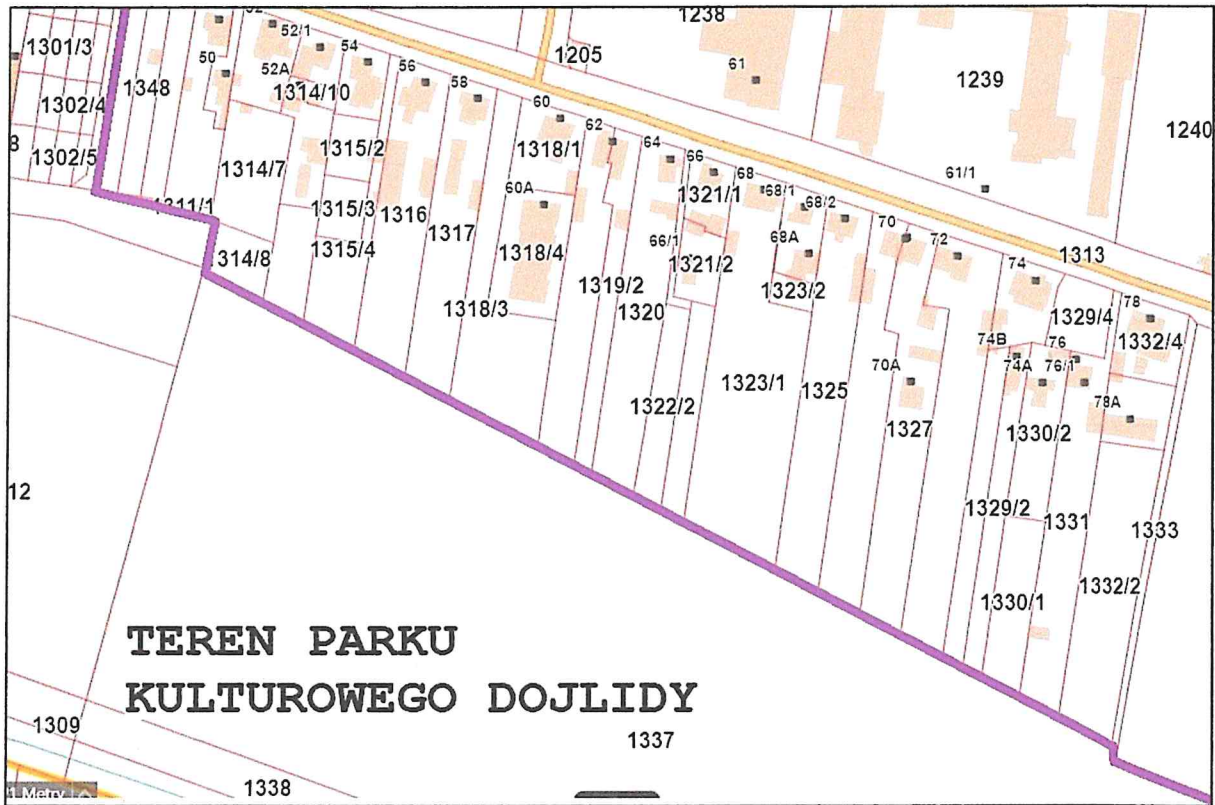

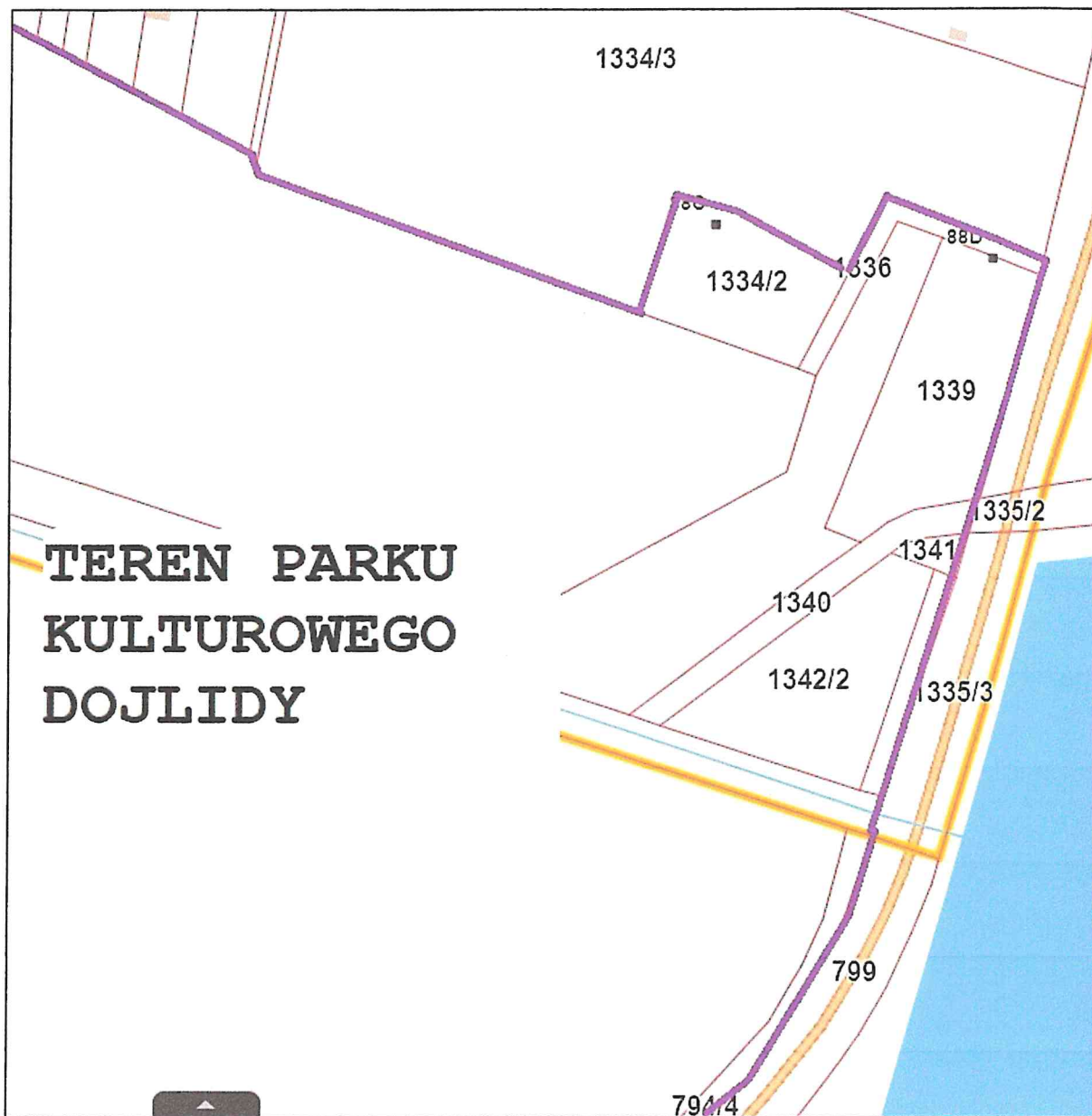

**TEREN PARKU
KULTUROWEGO
DOJLIDY**

**TEREN PARKU
KULTUROWEGO
DOJLIDY**

794/5

TEREN PARKU KULTUROWEGO DOJLIDY

794/4

794/6

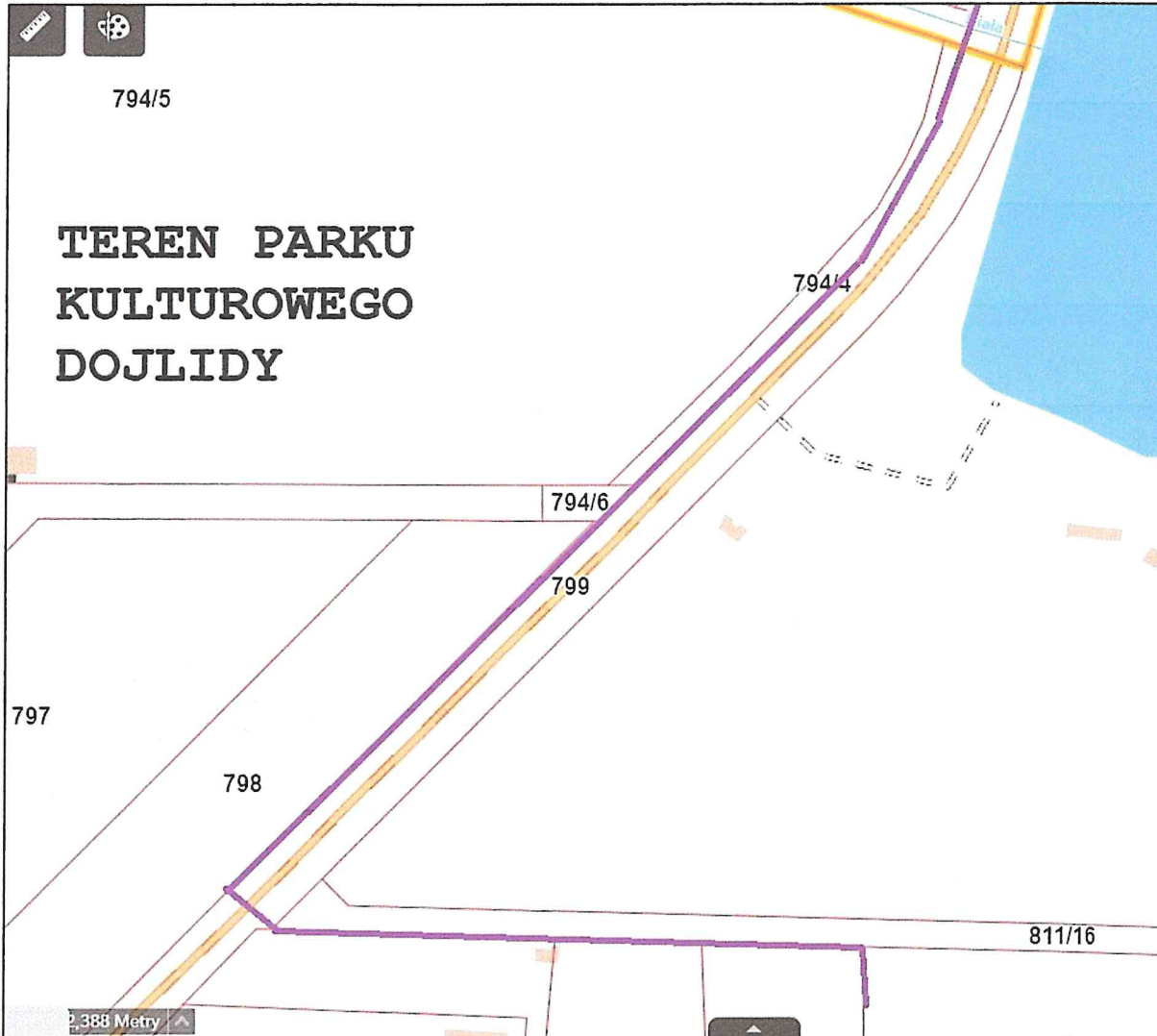
799

797

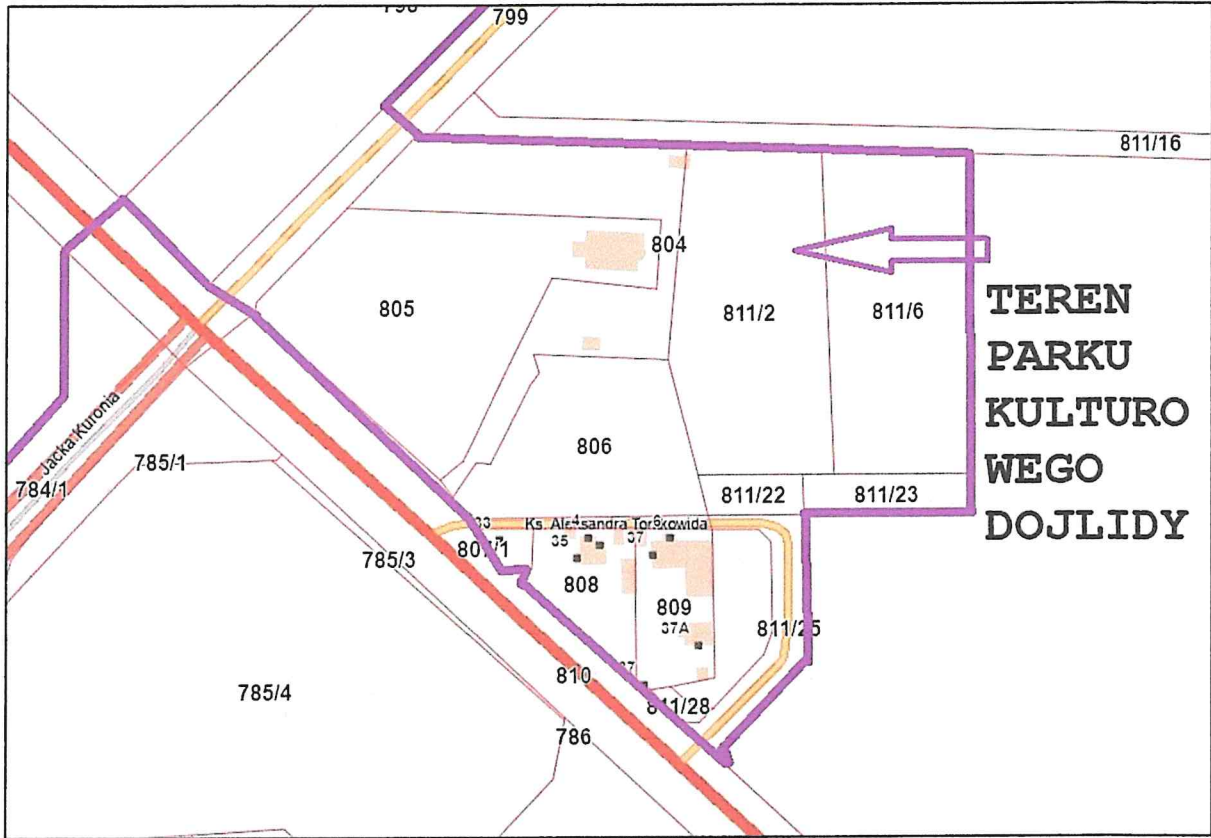
798

811/16

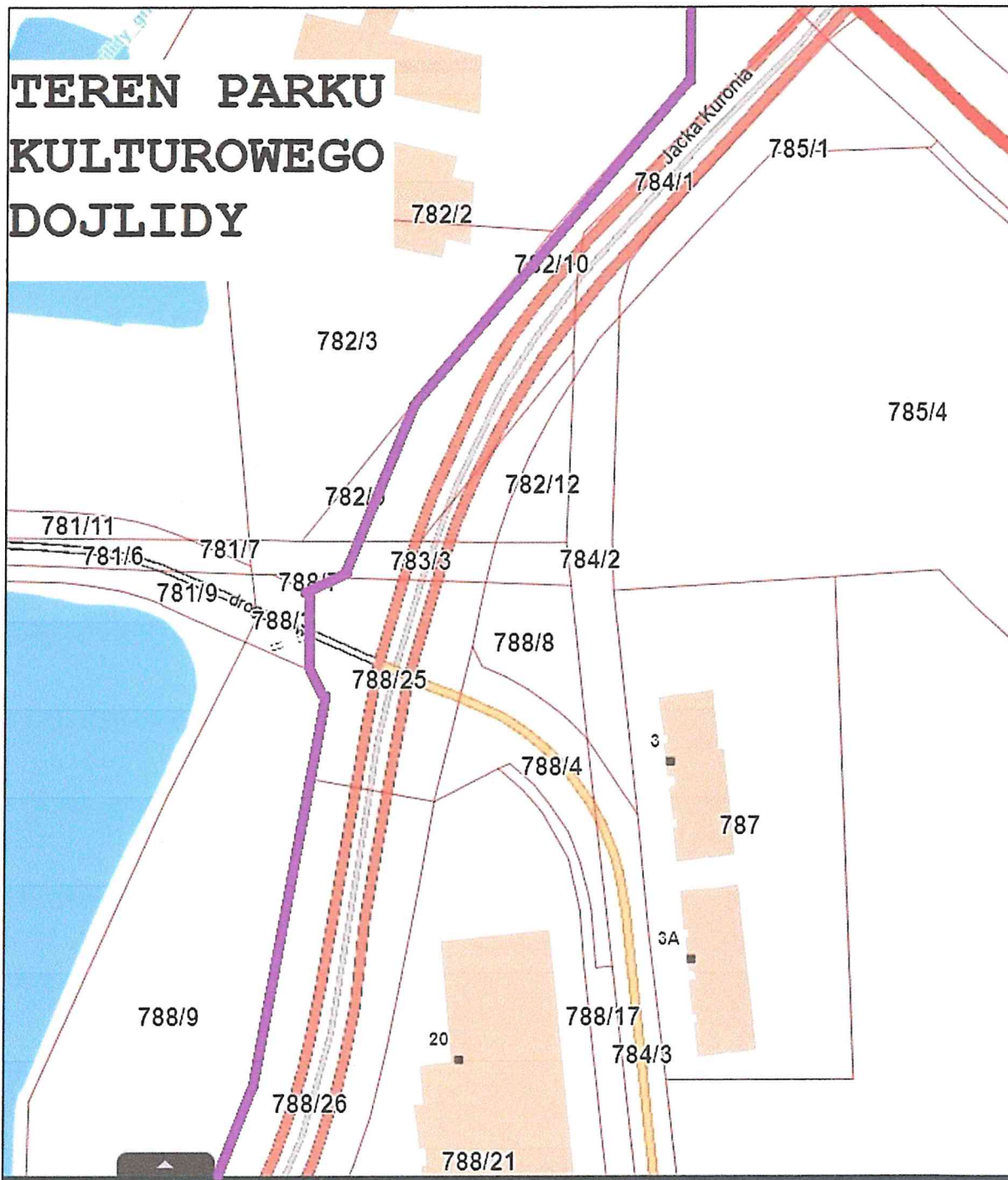
2,388 Metry

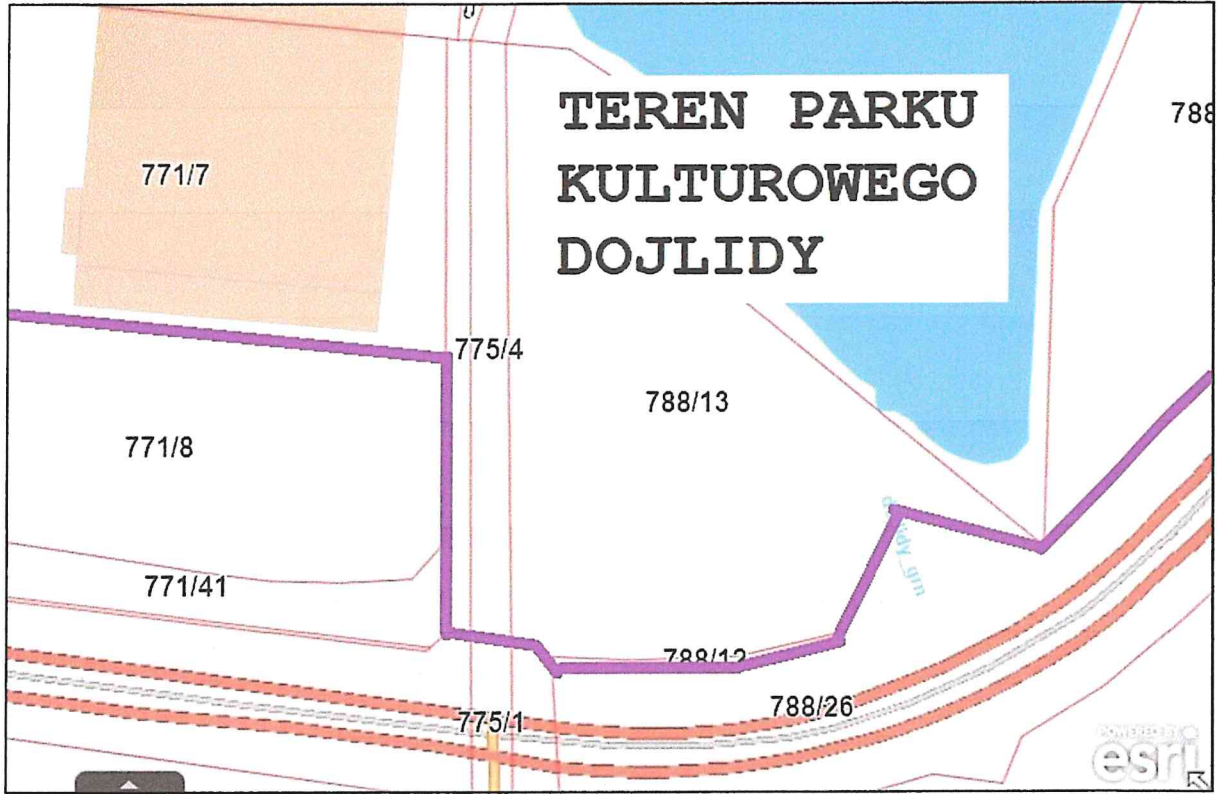

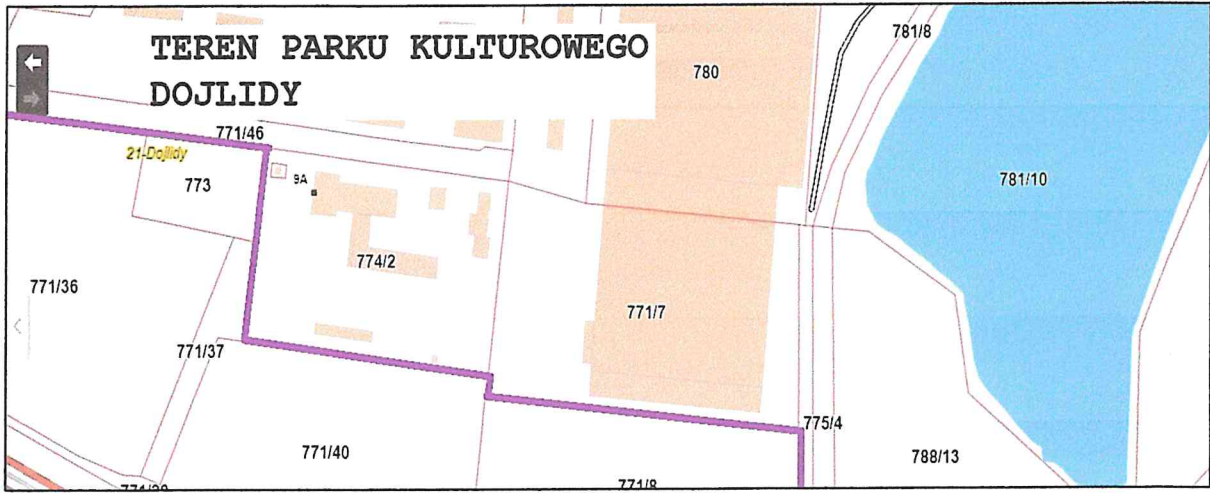

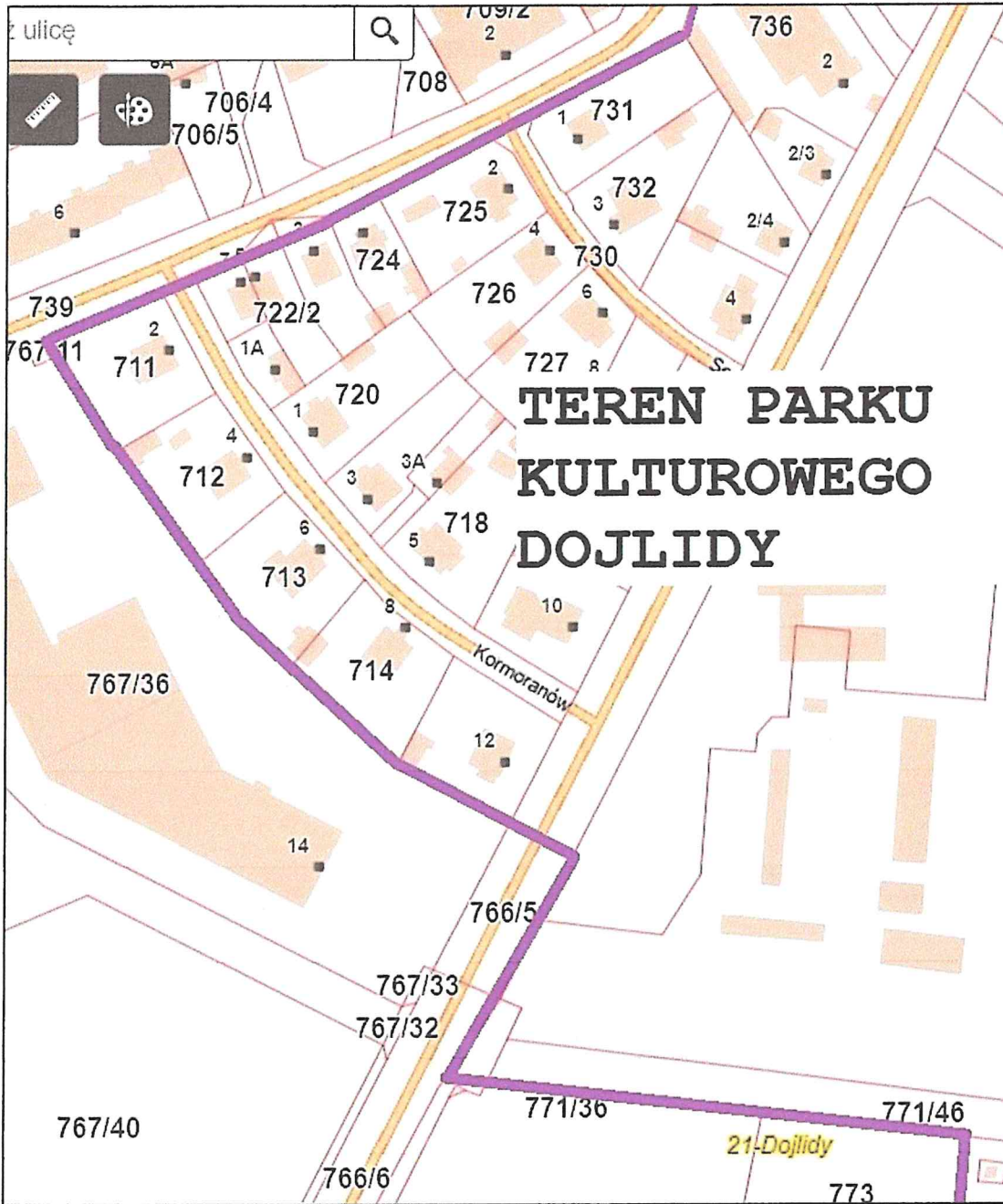

TEREN PARKU KULTUROWEGO DOJLIDY

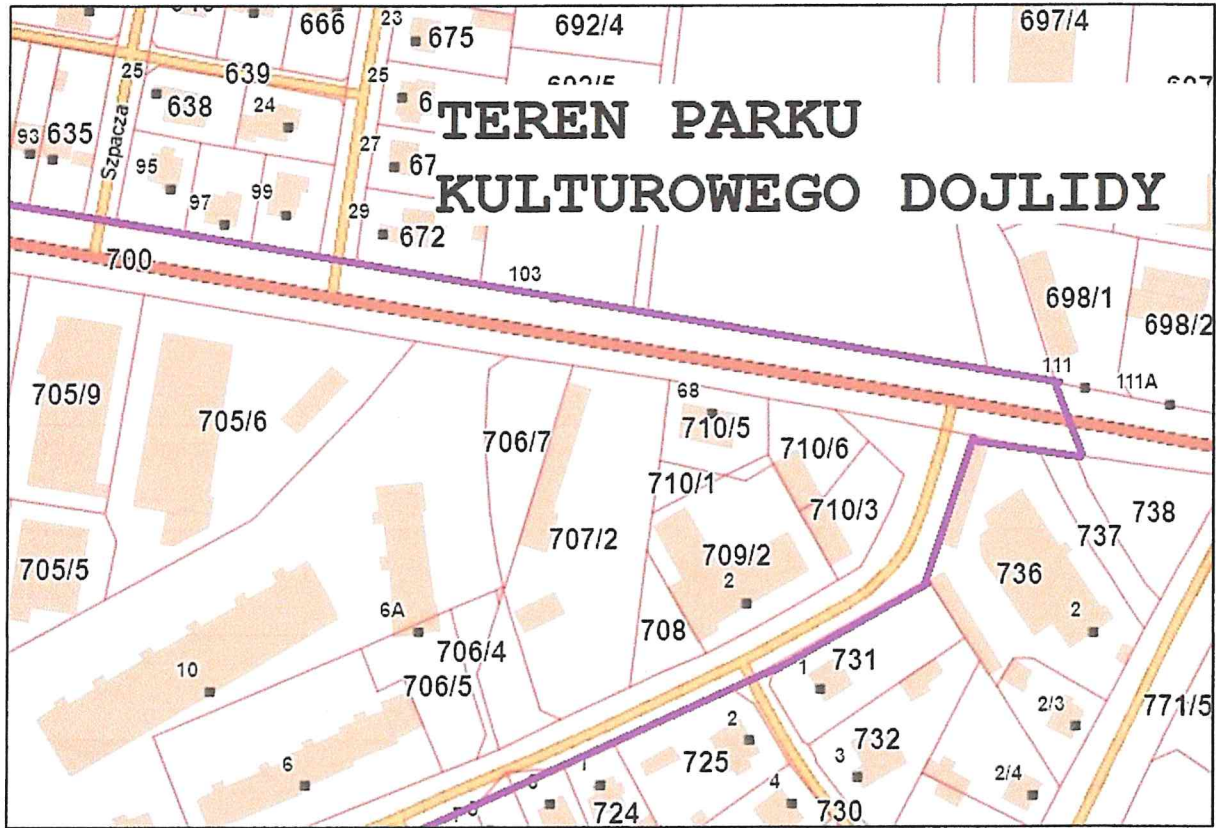

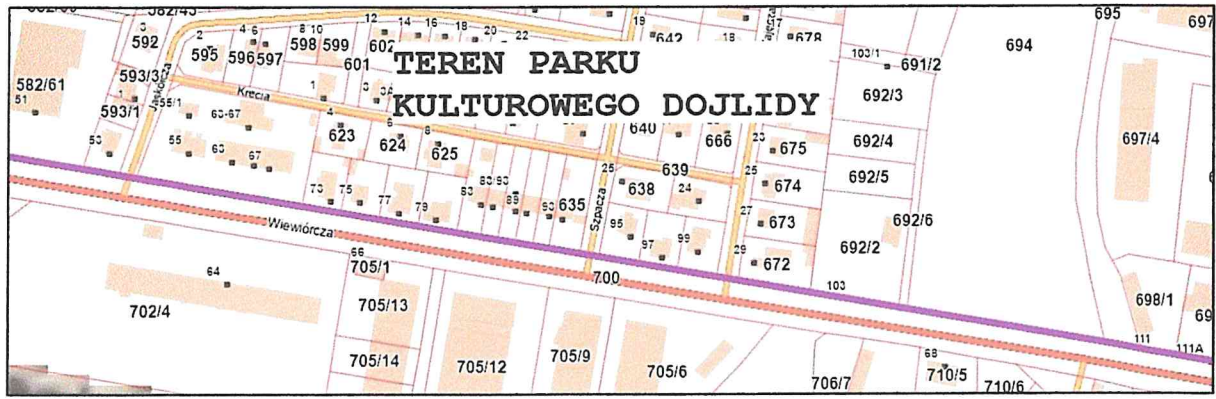

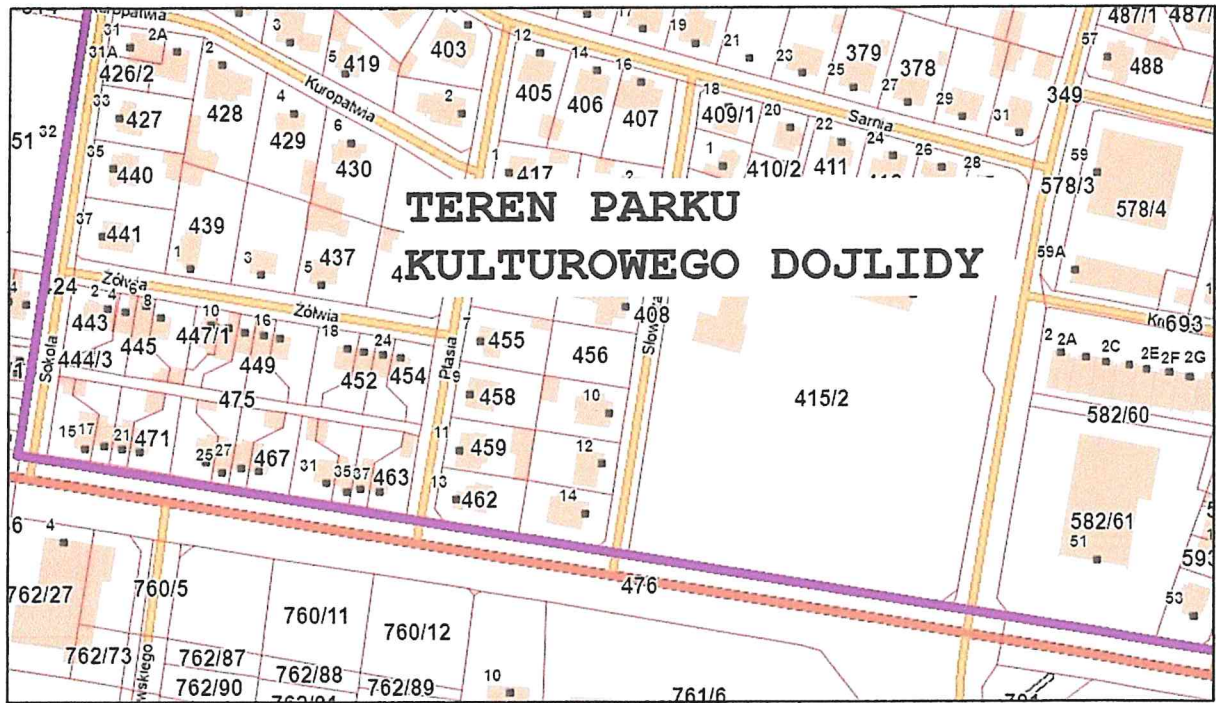

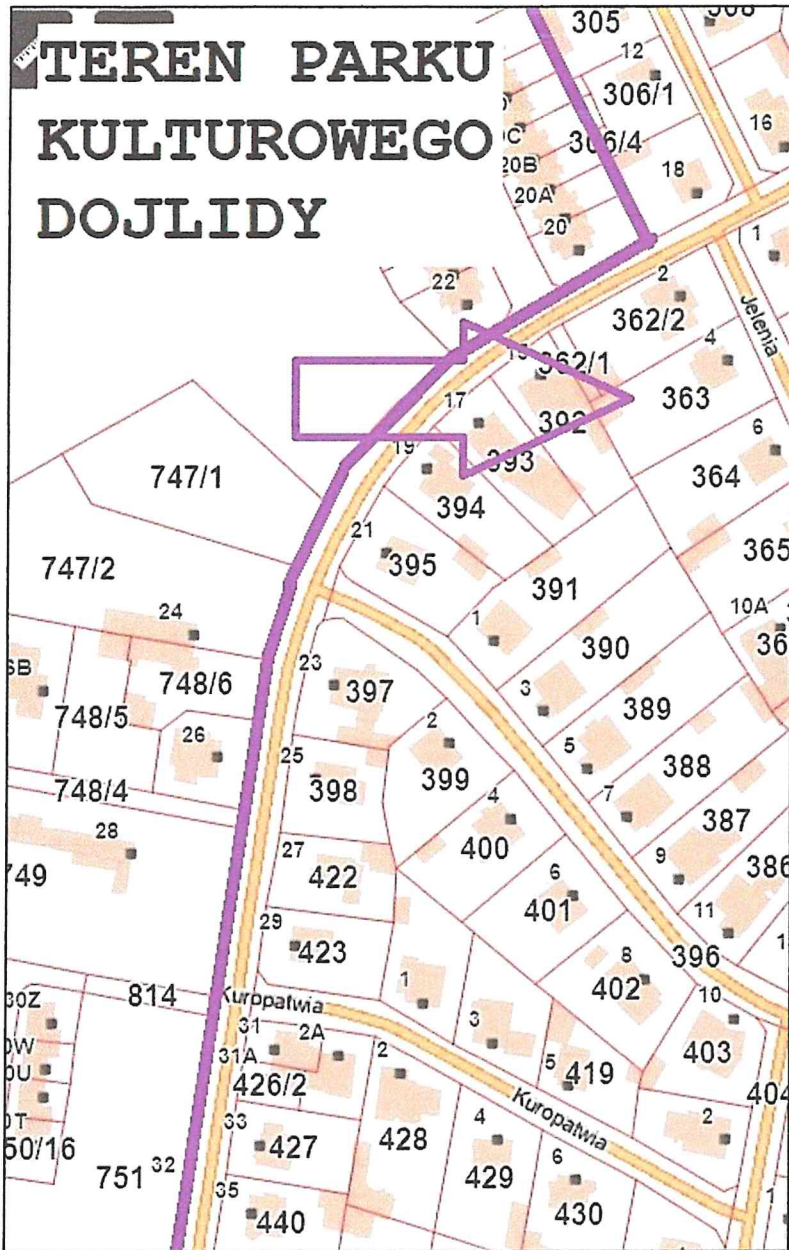
**TEREN PARKU
KULTUROWEGO DOJLIDY**

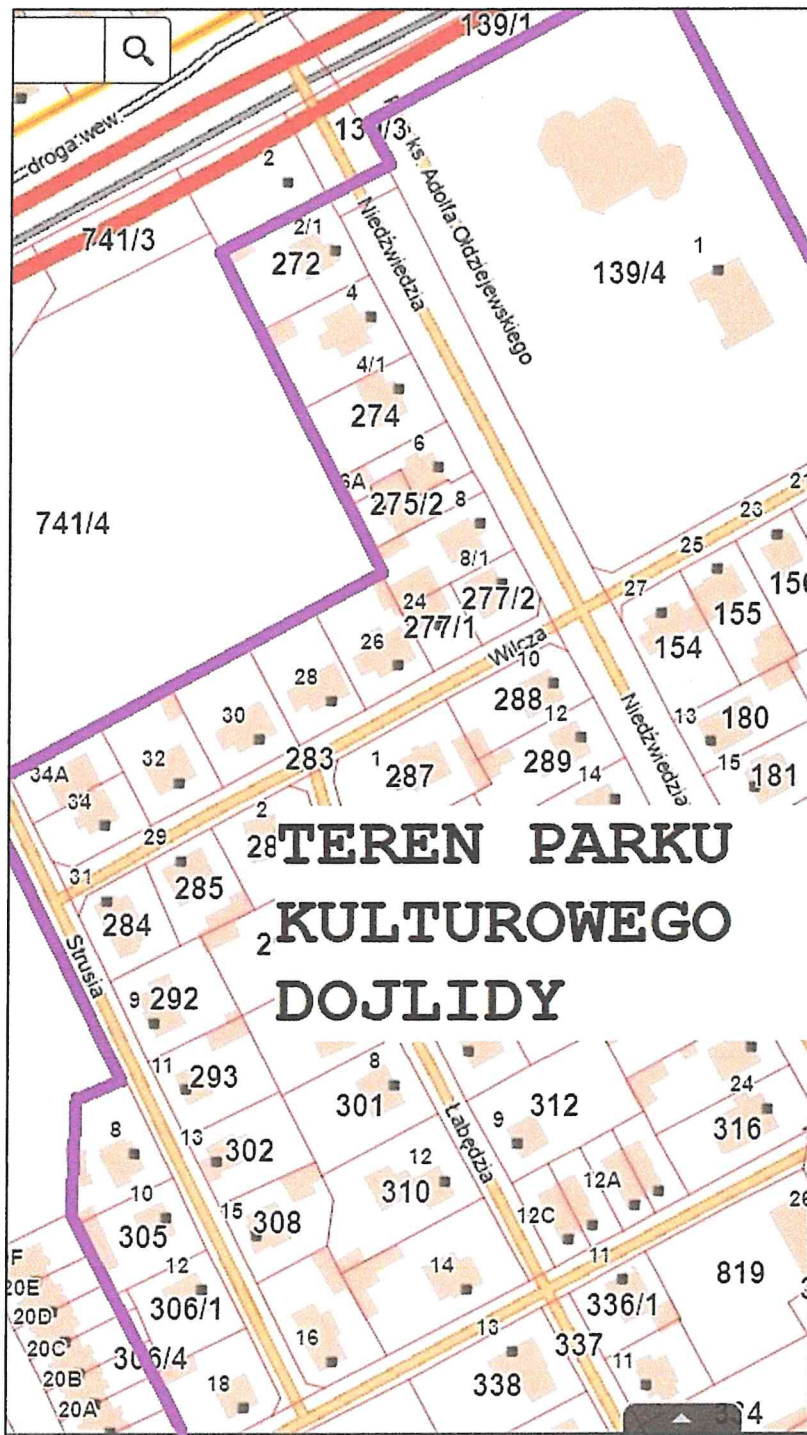

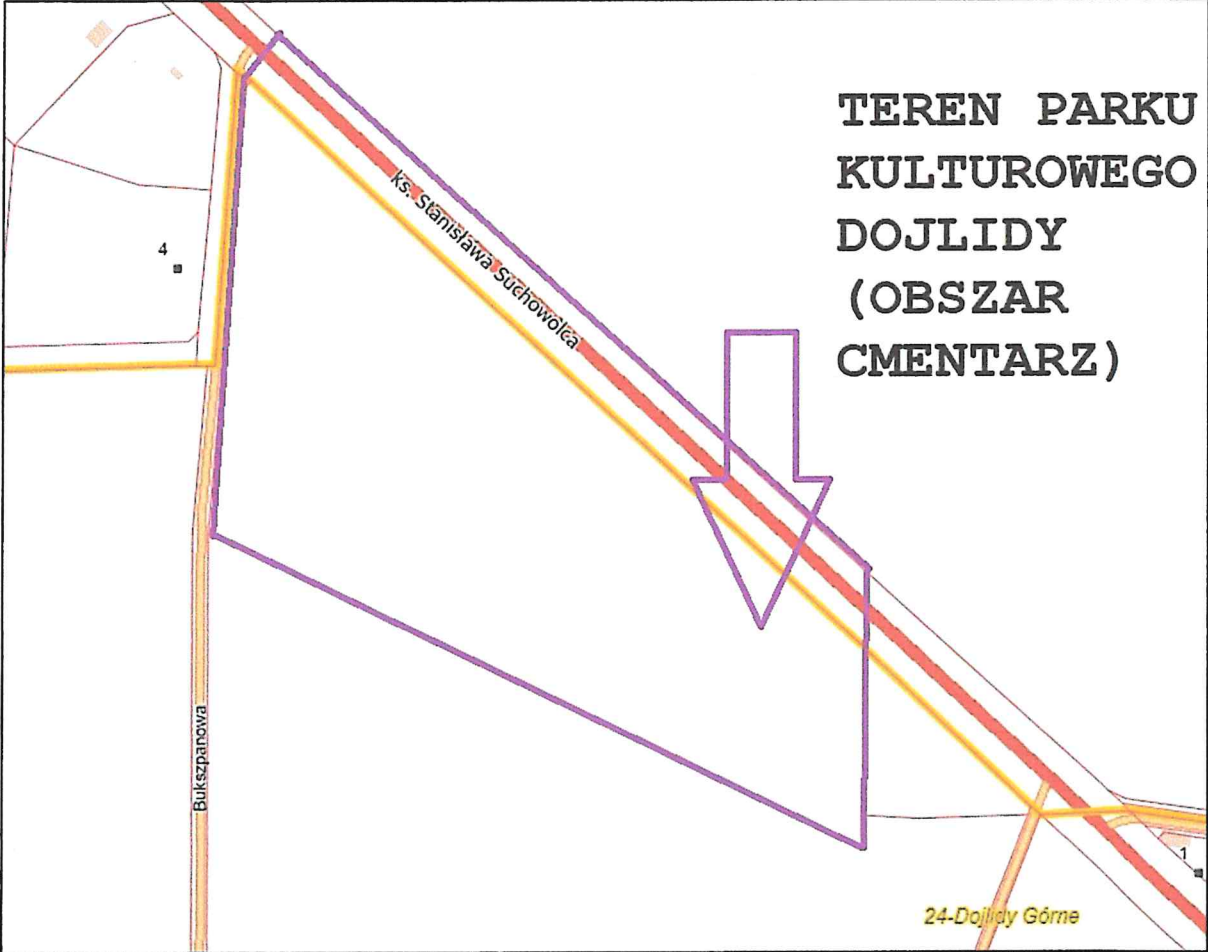

**TEREN PARKU
KULTUROWEGO
DOJLIDY
(OBSZAR
CMENTARZ)**

ks. Stanisława Suchowółca

Bukszpatowa

4

1

24-Dojlidy Górne